

Forskrift og retningslinjer til de endrete bestemmelser i forskrift xx. xx 2011 om forvaltning av hjortevilt

Innledning

I juni 2009 trådte Naturmangfoldloven i kraft og setter, sammen med viltloven, rammene for all forvaltning av vilt. Formålsbestemmelsene i begge lover sammen med forvaltningsprinsippene (§§4-14) i Naturmangfoldloven danner en solid basis og rettesnor for forvaltningen.

Strategi for forvaltning av hjortevilt, [DN-rapport 8-2009](#), er et resultat av et omfattende arbeid over flere år, som også har involvert personer med bakgrunn fra de fleste aktuelle berørte forvaltningsnivåer, organisasjoner og sektorer. Strategien trekker opp viktige linjer for hvordan den framtidige forvaltning av hjorteviltressursen skal utøves, og om hvilke aktører som er sentrale i arbeidet med forvaltningen på alle nivå.

Forvaltningen av *villrein* byr på spesielle utfordringer, både på grunn av det særskilte internasjonale ansvar Norge har for arten, og fordi villreinens nomadiske livsførsel medfører at den krever store leveområder som oftest krysser både kommune- og fylkesgrenser. Bestemmelsene om forvaltning av villrein ble endret så sent som i 2007, og innebærer nå at den offentlige delen av forvaltningen ivaretas av ni *regionale villreinnemnder* som oppnevnes av direktoratet etter forslag fra de berørte kommunene, mens rettighetshaverne gjennom *villreinutvalget* har ansvaret for drift av hvert enkelt villreinområde. Det er oppnevnt en hovedansvarlig fylkesmann for hver villreinnemnd, med ansvar for rådgivning og veiledning og nemndas økonomi. Fylkeskommunene har en viktig rolle som regional planmyndighet, og er blant annet ansvarlig for utarbeiding og oppfølging av regionale planer etter plan- og bygningsloven for de ti fastsatte nasjonale villreinområdene. Kommunene har selvsagt også en viktig rolle i arealforvaltningen knyttet til villreinens leveområder.

Fra og med 1. januar 2010 er fylkeskommunene innlemmet som et nytt forvaltningsorgan i viltforvaltningen, og har overtatt ansvaret på de fleste områder for de jaktbare viltartene, herunder også hjorteviltet, med unntak av villrein. Dette innebærer at det for elg, hjort og rådyr er fylkeskommunene som har førstelinjeansvaret på regionalt nivå, primært i rollen som tilrettelegger og koordinator. Pedagogiske og økonomiske virkemidler er fortsatt viktige, og fylkeskommunene har en viktig rolle med å bygge opp den faglige kompetansen på lokalnivået, både hos kommunene og hos jaktrettshaverne. Kompetanse, både i form av kunnskap og vilje, er avgjørende for å lykkes i den lokale forvaltningen. Kommunenes myndighetsansvar innebærer at det må utøves faglig skjønn i mange saker. Det kreves fagkunnskap og lokalkunnskap for å utøve et godt skjønn i viltforvaltningen innenfor de nasjonale rammene. En lokaltilpasset forvaltning vil nødvendigvis føre til noe forskjellig praksis mellom landsdeler og regioner, og fylkeskommunene vil ha en viktig funksjon i å kalibrere kommuner innenfor sin region.

Kommunene har et stort ansvar for de offentlige verdier knyttet til hjortevilt, bl.a. knyttet til opplevelsesverdier, biologisk mangfold, trafikkproblemer og andre skader/ulemper. I tillegg har kommunene både ansvar og utfordringer knyttet til jaktrettshavernes rettigheter og rettssikkerhet ved å fastsette forskrifter og fatte enkeltvedtak.

Jaktrettshaverne har ansvaret for organisering og tilrettelegging av jaktutøvelsen. De har også et betydelig ansvar i tilknytning til blant annet bestandsplanleggingen med årlig avskytningsplan samt andre forvaltningstiltak i valdet, og ikke minst en samkjøring og koordinering med tilgrensende vald.

Fylkesmannens rolle i hjorteviltforvaltningen er å være rettsikkerhetsinstans og veileder i tilknytning til klagebehandling av kommunale vedtak.

De seinere års forskning på og overvåking av hjorteviltet har bidratt med betydelig ny kunnskap om de ulike artene. Ikke minst er bedre innsikt i artenes arealbruk av svært stor betydning for hvordan forvaltningen på alle nivå må legges opp. Moderne GPS teknologi har avdekket at en stor andel av individene i de ulike bestander benytter svært store arealer gjennom året, og at disse arealer i stor grad er større enn det som forvaltes av en enkelt kommune. Det er viktig at slik kunnskap både samles, videreformidles og benyttes aktivt, og i den sammenheng er elektroniske verktøy som hjorteviltregisteret sentralt.

Nye grep

I den reviderte forskriften er det foretatt en del sentrale grep i forhold til tidligere forskrift av 22. mars 2002. Bever er tatt ut av forskriften selv om forvaltningsprinsippene for bever er ganske parallelle til hjorteviltet. Hjortevilt er nå rendyrket i denne forskrift, blant annet som en direkte konsekvens av de satsinger som er gjennomført de seinere år.

I forskriften av 2002 ble bestandsplanbegrepet løftet opp som en oppfølging av ”*Handlingsplan for hjortevilt mot år 2000*” og driftsplanprosjektet, der det var et nedfelt mål at forvaltningen av hjorteviltet skulle være planbasert. Forskriftens § 14 inneholdt bestemmelser om at planen skulle være i tråd med offentlige målsettinger, og i retningslinjene het det at; ”*Kommunen og /eller villreinnemnda må gjøre vedtak om målsettingen for forvaltningen av hjorteviltet i kommunen/villreinområdet.*” Den foreliggende forskriften har videreutviklet og framhevet kommunens overordna ansvar gjennom å tydeliggjøre at det må utarbeides kommunale mål for utviklingen av hjorteviltstammene. Slike kommunale målsettinger skal være både målbare og etterprøvbare.

Hjorteviltregisteret er allerede etablert som en nasjonal database og saksbehandlingsverktøy, hvor de fleste kommuner er registrert som brukere. Bruken av registeret er nå gjort obligatorisk for alle kommuner, noe som også vil bidra til å høyne registerets kvalitet og verdi, både for forvaltere og andre interesserte.

Forskriften inneholder ikke bestemmelser som gjelder utøvelse av jakt og fangst på disse artene. Regler om våpen, ammunisjon, bruk av hund osv. er gitt i Forskrift 22. mars 2002 om utøvelse av jakt og fangst.

De enkelte kapitler og bestemmelser med kommentarer

§ 1 Formål

Formålet med denne forskrift er at forvaltningen av hjortevilt ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold. Forvaltningen skal legge til rette for en langsiktig og bærekraftig bruk av hjorteviltressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.

Forskriften skal bidra til at forvaltningen av disse artene ikke reduserer naturens produktivitet og mangfold. Alle disse artene er bidrag til naturens mangfold når de opptrer i bestandsstørrelser som er tilpasset sine respektive leveområder. Det er viktig at forskriften brukes sammen med andre virkemidler for å oppnå dette.

Den lokale forankringen skal sikre at lokale samfunnsinteresser som næring, rekreasjon, samferdsel og liknende blir lagt vekt på. Hensynet til biologisk mangfold og skogproduksjon/skogforyngelse er særlig aktuelt å vurdere i forhold til overbeiting. Både rådyr, villrein, hjort og elg er i stand til å påvirke vegetasjonen betydelig. Farer og ulemper i trafikken forårsaket av hjortevilt samt skader på jordbruk og fruktdyrking er andre områder som viltforvaltningen i tett samarbeid med andre sektorer må ta hensyn til.

§ 2 Definisjoner

I denne forskrift menes med følgende begreper:

- *Hjortevilt: Elg, hjort, villrein, rådyr og dåhjort.*
- *Tellende areal: Det areal som skal legges til grunn for beregning av fellingstillatelse*
- *Minsteareal: Det tellende areal som skal ligge til grunn for hvert dyr det gis fellingstillatelse for.*
- *Vald: Det geografiske området som kommunen eller villreinnemnda godkjenner for jakt på arter av hjortevilt, og som tildeles fellingstillatelse fra viltmyndigheten.*
- *Jaktfelt: Et mindre geografisk område innenfor et vald, som jaktrettshaverne har avgrenset av hensyn til jaktutøvelsen.*
- *Bestandsplan for hjortevilt: Jaktrettshavernes flerårige plan med målsettinger for forvaltningen, og beskrivelse av den årlige avskyting for hjortevilt i et vald.*
- *Bestandsplanområde: To eller flere vald i et forpliktende samarbeid om bestandsforvaltningen*
- *Villreinområde: Det område som en villreinbestand bruker gjennom flere år, avgrenset som den geografiske forvaltningsenheten for bestanden.*
- *Hjorteviltregisteret: Nasjonal databank som lagrer vald- og jaktfeltopplysninger, ivaretar statistikk fra jakt og jegerobservasjoner samt legger til rette for utskrivning av fellingstillatelse og fellingsrapporter*

Tellende areal: Jaktarealet som er lagt til grunn ved kommunenes tildeling av fellingstillatelse. For rådyr, elg og hjort skal hovedsakelig arealer av produktiv og uproduktiv skog og arealer av myr under skoggrensa regnes med. For villrein er hovedregelen at alt areal over skoggrensa er tellende areal.

Minsteareal: Begrepet har to rettsvirkninger: 1) Den arealstørrelsen som normalt skal ligge til grunn for hver fellingstillatelse som jaktrettshaverne har krav på. For villrein regnes minstearealet ut etter at den årlige fellingskvoten er vedtatt. 2) Arealstørrelsen på det minste sammenhengende området som offentlig myndighet kan godkjenne som et vald.

Vald: Det geografiske område som er offentlig godkjent for jakt på en eller flere hjorteviltarter, og som får tildelt fellingstillatelse fra kommunen eller villreinnemnda, skal hete vald. Offentlige myndigheter forholder seg derfor til valdet og dets yttergrenser når det behandler søknader om fellingstillatelse og lignende

Et begrep som er mye benyttet i norsk hjorteviltforvaltning er ”jaktfelt”. Dette begrepet er ikke lenger et juridisk begrep i forskriften, men benyttes i privatrettslig sammenheng. Dersom valdet deles opp ytterligere av jaktrettshaverne, f eks slik at flere jaktlag får tildelt hvert sitt jaktområde, kalles disse jaktfelt. Jaktfeltet er også den geografiske enhet som rapportering av sett elg/sett hjort gjelder for.

Kommunale målsettinger og interkommunalt samarbeid

§ 3 Mål for forvaltning hjortevilt

Kommunen skal vedta målsettinger for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der disse artene finnes.

Disse målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

Kommunenes egne målsettinger for utviklingen av hjorteviltbestandene bør utarbeides og vedtas gjennom plan. Slike planer kan gjelde for en enkelt kommune eller for regioner bestående av flere kommuner. Det vil være hensiktsmessig at slike planer ikke blir statiske, men underkastes samme rulleringsregime som øvrige kommunale planer knyttet til Plan- og Bygningsloven, men det er opp til kommunene selv hvordan målsettingene forankres i det kommunale systemet.

En viktig forutsetning ved slike mål er at de gjøres konkrete og etterprøvbare. Det vil si at de vedtatte målsettinger må kunne evalueres i forhold til enkle kriterier. En viktig kilde til basisinformasjon for kommunene er observasjons- og fellingsdata som er aggregert i Hjorteviltregisteret, som også inkluderer data fra bestandsovervåkingen på elg, hjort og villrein. De ulike indekser som kan hentes ut fra registeret er viktige elementer i forhold til kartlegging av status og ønsket utvikling.

Den nye skogloven av 2004 fikk i § 6 et krav om foryngelse etter avvirkning. Skogeier har en treårs frist til å etablere en tilfredsstillende foryngelse av økonomisk drivverdige treslag. Dette er nærmere beskrevet i skogforskriftens bestemmelser om anbefalte treantall på de forskjellige boniteter, og et minste lovlig treantall på de samme bonitetene.

Loven har også en bestemmelse om hjorteviltskader i § 9 som korresponderer med dette foryngelseskravet:

”Der beiting av hjortevilt fører til vesentlege skadar på skog som er under forynging, eller der beitinga er ei vesentleg hindring for å overhalde plikta til å forynge skog etter § 6 i denne lova, skal kommunen som viltorgan vurdere om det er behov for å regulere bestanden av hjortevilt slik at beitetrykket blir redusert.”

Kommunene er tillagt vesentlig myndighet i forvaltningen av både hjortevilt- og skogressursene, og de kommunale planer må ta høyde for å kalibrere de ulike interesser opp mot hverandre. Tilsvarende vil graden av konflikter med andre interesser, herunder annet naturmangfold, jordbruk og samferdsel, være viktige mål i en slik plansammenheng. Kommunens plan bør utvikles i tett dialog med berørte interesser, blant annet rettighetshaver- og jegerorganisasjoner. Kommunen har et ansvar for å sikre at grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, sikres gode muligheter for medvirkning på andre måter.

Den praktiske forvaltningen i form av planmessig uttak gjennom ordinær jakt skjer gjennom en tett dialog mellom rettighetshaver- og jegerinteresser. Det er viktig at disse interesser inkluderes på et tidlig stadium i kommunens arbeid med å utvikle gode målfomuleringer.

§ 4 Interkommunalt samarbeid

To eller flere kommuner bør samarbeide om felles mål for hjorteviltbestandene når det er hensiktsmessig å samordne planleggingen over kommunegrensene. Når det ansees nødvendig for å ivareta bestands- eller samfunnsmessige hensyn på regionalt nivå kan fylkeskommunen pålegge kommuner å inngå i et slikt samarbeid.

Merking av hjort og elg med GPS sendere har gitt verdifull ny kunnskap om dyrenes områdebruk, og sier også mye om på hvilken skala det er hensiktsmessig å forvalte bestandene på. Mer enn halvparten av de merka dyrene bruker et område som minst tilsvarer en kommune i løpet av en årssyklus. Et interkommunalt samarbeid er derfor ønskelig, og i de tilfeller der det er nødvendig av bestands- eller samfunnsmessige hensyn kan fylkeskommunen pålegge kommuner å inngå i et slikt interkommunalt samarbeid. I slike tilfeller der det er nødvendig at fylkeskommunen bidrar med både planfaglig og hjorteviltfaglig kompetanse.

I noen fylker er det etablert "elgregioner". Slike regioner har ingen juridisk forankring i lov eller forskrift, men er basert på et frivillig samarbeid mellom kommuner hvor det tilstrebes en omforent forvaltning. Bestemmelsen i § 4 legger ingen føring på navnsetting på interkommunalt samarbeid, slik at begrepet "elgregion/hjorteviltregion" kan benyttes i denne sammenheng.

Om villreinnemnd og villreinnemndas oppgaver

§ 5 Villreinnemnd

Villreinen i alle villreinområder med areal i to eller flere kommuner skal forvaltes av en villreinnemnd. Villreinnemnda skal arbeide for en langsiktig bærekraftig forvaltning av villreinen og dens leveområder i samsvar med Lov 19.6.2009 nr 100 om naturens mangfold og Lov 29.5.1981 nr 38 om jakt og fangst av vilt.

Det skal være 9 villreinnemnder.

1) Villreinnemnda for Setesdalsområdet.

(Omfatter villreinområdene Setesdal-Ryfylke, Setesdal Austhei og Våmur-Roan.)

2) Villreinnemnda for Brattefjell-Vindeggen, Blefjell og Norefjell-Reinsjøfjell.

(Omfatter villreinområdene Brattefjell-Vindeggen, Blefjell, og Norefjell-Reinsjøfjell.)

3) Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet.

(Omfatter villreinområdene Hardangervidda, Skaulen-Etnefjell og Oksenhalvøya.)

4) Villreinnemnda for Nordfjella og Fjellheimen.

(Omfatter villreinområdene Nordfjella og Fjellheimen.)

5) Villreinnemnda for Sogn og Fjordane.

(Omfatter villreinområdene Lærdal-Årdal, Vest-Jotunheimen, Sunnfjord, Førdefjella og Svartebotnen.)

6) Villreinnemnda for Ottadalen.

(Omfatter villreinområdet Ottadalen.)

7) Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten.

(Omfatter villreinområdene Rondane og Sølnekletten.)

8) Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø.

(Omfatter villreinområdene Snøhetta og Knutshø.)

9) Villreinnemnda for Forollhogna.

(Omfatter villreinområdet Forollhogna.)

Tolga kommune fungerer som villreinnemnd for Tolga Østfjell villreinområde.

Villreinnemndas medlemmer og personlige varamedlemmer oppnevnes av Direktoratet for naturforvaltning etter forslag om en kvinnelig og en mannlig kandidat fra hver kommune som har villreinareal innenfor den enkelte nemnds virkeområde. Oppnevningsperioden for medlemmene følger valgperioden for kommunevalget. Villreinnemnda velger selv leder og nestleder.

Det framgår av bestemmelsens 1. ledd at det skal være en villreinnemnd for hvert område som har areal i to eller flere kommuner. Dette innebærer at Tolga kommune ivaretar oppgaven som villreinnemnd for Tolga Østfjell villreinområde.

Sammensetning og oppnevning

Det legges vekt på at nemndene skal ha en god og representativ sammensetning, i tråd med ordinære og formelle krav som gjelder for slike organ. Det forutsettes at reglene om representasjon av begge kjønn i offentlige utvalg overholdes. Alle kommuner med areal innenfor villreinområdet skal oppnevne en kvinnelig og en mannlig representant til villreinnemnda, hvorav den ene blir medlem og den andre varamedlem. Det bør legges vekt på å oppnevne personer som sitter i kommunestyret eller i politisk organ med ansvar for vilt og/eller arealforvaltningen i kommunen, og som har interesse og engasjement for villreinforvaltning. For å sikre en balansert kjønnsrepresentasjon er Direktoratet for naturforvaltning formell oppnevner av medlemmene i nemnda. Nemnda velger selv sin leder og nestleder.

Villreinnemndas drift og oppgaver

Direktoratet for naturforvaltning stiller driftsmidler til rådighet for villreinnemndene gjennom årlige tildelingsbrev, der det også kan gis nærmere føringer og retningslinjer for bruken av budsjettmidlene. Direktoratet utpeker en hovedansvarlig fylkesmann som skal ha budsjettansvar og ansvar for veiledning og rådgivning overfor villreinnemnda. I tillegg kan de to informasjons- og kompetansesentrene for villrein bidra med råd og veiledning til villreinnemndene i hver sin region, Norsk Villreinsenter Sør for nemndene 1 - 4, og Norsk Villreinsenter Nord for nemndene 5 - 9.

Noen av nemndene vil i henhold til oppnevningsreglene ha svært mange medlemmer og store reiseavstander, noe som kan gjøre det lite hensiktsmessig å behandle alle saker i plenum. Godkjenning av bestandsplaner, tildeling av de årlige fellingskvoter og andre spørsmål av større prinsipiell betydning, for eksempel prinsipper for godkjenning av tellende areal og viktige arealplanspørsmål, bør behandles av en samlet nemnd. Andre løpende og mer rutinepregete saker gjennom året kan med fordel, og med større kostnadseffektivitet, behandles ved at deler av nemnda etableres som et arbeidsutvalg. Et slikt arbeidsutvalg bør bestå av et mindre antall faste representanter, der alle villreinområder som nemnda har ansvaret for bør være representert. I saker som krever særskilt lokalkunnskap kan arbeidsutvalget i tillegg innkalle andre medlemmer fra vedkommende kommune(r) som saken gjelder. Muligheten for telefonmøter bør også utnyttes i saker der det er hensiktsmessig.

Sekretariat

Den enkelte villreinnemnd skal ha et sekretariat med tilstrekkelig faglig kompetanse og kapasitet innen villrein faglige og fortrinnsvis også arealplanfaglige spørsmål. Der det er hensiktsmessig kan flere nemnder kan gå sammen om et felles sekretariat. Etablering og

lokalisering av sekretariat, gjennom tjenestekjøp, avgjøres av hovedansvarlig fylkesmann i samråd med villreinnemnda og direktoratet.

Sekretariatet skal sikre god kontakt mellom villreinnemnda og fylkesmennene innenfor nemndas virkeområde, både av hensyn til at hovedansvarlig fylkesmann fortsatt vil være den regnskapsførende enhet for nemndas økonomi, og at fylkesmennene er viktige aktører i den regionale arealplanlegging. Det er også viktig at sekretariatet utvikler et godt løpende samarbeid med berørte fylkeskommuner og kommuner i arealforvaltnings spørsmål.

§ 6 Villreinnemndas oppgaver

Villreinnemnda skal fatte vedtak om årlig fellingskvote for de ulike områder innen 1. mai. I særlige tilfeller kan det enkelte villreinområde deles i flere ulike geografiske soner, med tilhørende kvote og minsteareal. Før vedtak fattes skal det innhentes forslag fra villreinutvalg/grunneiersammenslutning.

Direktoratet gir for øvrig nærmere veiledning og retningslinjer om villreinnemndas virksomhet og om sekretariatsordning, herunder om samarbeid over regiongrenser.

Enkelte av villreinområdene er av naturlige eller menneskeskapte årsaker delt i mer eller mindre separate geografiske enheter. I slike tilfeller kan det være nødvendig å differensiere jakttrykket og bestemmelsen gir villreinnemnda mulighet til å fastsette ulik beskatningstrykk for ulike deler av villreinområder. Dette er en mulighet som går ut over de ordinære bestemmelser om fravik av minsteareal i § 9, og som må begrunnes særskilt.

Om jaktåpning og arealvilkår for jakt

§ 7 Åpning av jakt på hjortevilt

Kommunen fastsetter forskrift om åpning av jakt på elg, hjort eller rådyr i kommunen.

Direktoratet fastsetter forskrift om åpning av jakt på villrein.

Ved åpning av jakt på hjortevilt skal det legges vekt på artens bestandsutvikling i området og eventuelle samfunnsmessige ulemper som bestanden volder.

Dåhjort kan jaktes i hele landet uavhengig av minsteareal, kvote eller godkjent vald.

Kommunen har myndighet til å åpne for jakt på elg, hjort, rådyr innenfor sine grenser. Det framgår av Naturmangfoldlovens § 16, 3. ledd at ”Høsting kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd”. Denne bestemmelsen opplyster to vilkår som begge må være oppfylt for å tillate høsting. Vilkåret

”best tilgjengelig dokumentasjon” knyttes til både innhold og form på den dokumentasjon som myndigheten (i dette tilfellet; kommunen) må skaffe. I situasjoner hvor eksisterende data er såpass mangelfulle at det er usikkert om høstingen er faglig forsvarlig, bør kommunen avstå fra å åpne for jakt.

Det andre vilkåret om ”produserer et høstingsverdig overskudd” gir en klar anvisning på at høstingen skal være bærekraftig, det vil si at bestanden kan utvikle seg innenfor sikre biologiske rammer. Videre innebærer vilkåret at det er økologiske kriterier som danner rammen for hvilken høsting som tåles. Det å ”produsere et høstingsverdig overskudd” innebærer at hele overskuddet kan tas ut uten at det går ut over bestandens produksjonsevne. I de tilfeller en ønsker å høste mer enn overskuddet eller høste der det ikke er et overskudd, må det dokumenteres en antatt vekst slik at arten på sikt produserer et høstingsverdig overskudd. I praksis innebærer dette at det vil være formålstjenlig å se en bestand over større enheter enn en enkelt kommune, og at en gjennom interkommunalt samarbeid legger til rette for en planmessig beskatning innenfor de gitte rammer.

Ingen kommune kan med hjemmel i denne forskrift vedta at det innenfor kommunens grenser ikke skal finnes en eller flere arter av hjortevilt dersom artens naturlige utvidelse av leveområder tilsier dette.

Åpning av jakt etter hjortevilt fastsettes som forskrift. Berørte interesser må derfor forhåndsvarsles om saken, jf. forvaltningslovens § 37. Dette kan kommunen gjøre med informasjonsmøte, brev eller kunngjøring på annen hensiktsmessig måte. Kommunen må påse at saken er så godt opplyst som mulig før forskrift fastsettes. Offentlige organer (bl.a. fylkeskommunen), berørte parter og organisasjoner må gis anledning til å uttale seg i saken.

Følgende opplysninger skal være kjent og vurderes før forskrift fastsettes:

- når ble det sett dyr i kommunen for første gang
- hvor stor en anslår bestanden til å være i dag
- om bestanden er avgrenset til en del av kommunen
- en vurdering av artens/bestandens livsgrunnlag i kommunen (beiteressurser, snøforhold mv)
- Kommunens målsetting for utvikling av bestanden

Forskriften må tilfredsstillende kravene i forvaltningslovens § 38. (Se også kommentar til § 8 og Vedlegg zz: Fastsetting av forskrift om adgang til jakt og minsteareal for jakt etter hjortevilt i en kommune.

Etter at forskriften er fastsatt, skal den straks sendes Norsk Lovtidend og kunngjøres for jaktrettshaverne. Gjenpart av forskriften sendes fylkeskommunen og direktoratet, slik at de kan ha oversikt over hvilke minsteareal som gjelder.

Dersom bestanden av en art i en kommune er så redusert at det ikke lenger er grunnlag for jakt, har kommunen også myndighet til å stenge for jakt ved å oppheve den aktuelle del av åpningsforskriften. Det gjøres ved en opphevelsesforskrift. Kravene til forhåndsvarsling og saksbehandling er som ved annen forskriftsfastsetting.

Direktoratet fastsetter forskrift om åpning av jakt etter villrein, inkl. geografisk avgrensning av villreinområdet. Lokale myndigheter og organisasjoner er viktige høringsparter i slike saker.

Dåhjort er en introdusert art i Norge. Norge har gjennom ratifisering av konvensjonen om biologisk mangfold, forpliktet seg til å kontrollere og utrydde fremmede arter som kan true økosystemer, arters leveområder eller andre arter. Selv om det pr. i dag ikke er påvist at dåhjort medfører slike trusler, ønsker direktoratet at arten ikke sprer seg. Med grunneiers tillatelse kan dåhjort derfor felles uavhengig av arealvilkår, valdgodkjenning og særskilt offentlig fellingstillatelse.

§ 8 Fastsettelse av minsteareal og fellingskvoter

Kommunen fastsetter minstearealet for elg, hjort og rådyr i en forskrift. Det kan fastsettes ulikt minsteareal for ulike deler av en kommune. Forslag om endring av minsteareal skal fremmes innen 1. april og fastsettes av kommunen innen 1. mai.

Villreinnemnda vedtar fellingskvote for villrein for kommende jakt sesong innen 1. mai. Gjeldende minsteareal regnes ut ved divisjon av villreinområdets samla tellende areal med fastsatt fellingskvote. Dersom det er fastsatt egne fellingskvoter for ulike geografiske soner innen villreinområdet, jf § 6, regnes det på tilsvarende måte ut forskjellig minsteareal for disse soner.

Fastsetting av minsteareal for elg, hjort og rådyr gjøres i samme forskrift som åpning av jakt og etter samme regler og prosedyrer som åpningsforskriften (Se kommentarer til § 7).

Kommunen bør ha én forskrift som omhandler alle de aktuelle artene.

Jaktrettshavere, jordbrukere, jegere og andre som har rettslige interesser i hjortevilt, kan fremme forslag overfor kommunen om endring av minsteareal. Dette må gjøres innen 1. april. Ved endring av minsteareal fastsettes en endringsforskrift som kunngjøres og sendes Norsk Lovtidend. Fristen for å fastsette en slik endringsforskrift er 1. mai. Datoen er samordnet med andre frister: Søknadsfristen for godkjenning av vald er 15. mai, og fristen for å sende ut fellingstillatelser er 15. juni. Disse frister gjelder alle arter.

Før fastsetting av minstearealet skal kommunen vurdere følgende:

- Kommunens målsettinger for utvikling av bestanden(e)

- Bestandenes tetthet/størrelse og sammensetning, hovedsakelig basert på jaktstatistikk, sett elg/sett hjort og andre tilgjengelige opplysninger om bestandsutviklingen for vedkommende art i kommunen/regionen.
- Beiteforholdene og artens livsvilkår ellers, herunder sesongtrekk.
- Eventuelle konflikter i forhold til jord-, hage- og skogbruk.
- Vilt påkjørsler langs vei og jernbane samt annen irregulær avgang
- Andre mulige konfliktpunkter

Hjorteviltregisteret er primærkilde for disse opplysningene, og i tillegg skal Fylkeskommunen veilede kommunene og bistå med å skaffe tjenlige oversikter om disse forhold.

Fastsetting av minstearealet er det viktigste virkemiddel i reguleringen av bestandsstørrelsen. Minstearealet bør samordnes med de øvrige virkemidler for å nå målet i hjorteviltforvaltningen. Andre virkemiddel er fravik av minstearealet (§ 9) og bestandsplanlegging (§ 19). I noen få tilfeller der øvrige virkemidler er forsøkt uten hell, eller der akutte situasjoner oppstår, kan kommunen vurdere skadefelling (Naturmangfoldloven § 18.4).

Det normale bør være ett minsteareal pr. kommune for hver art. Det kan imidlertid fastsettes forskjellige minsteareal i ulike deler av en kommune dersom det er vesentlig forskjell på produksjonsgrunnlag, bestandstetthet eller skadepress. Ved fastsetting av forskjellige minsteareal, bør grensen mellom områder med ulike minsteareal følge klare skillelinjer i terrenget. Eksempler på slike grenselinjer: Riks- og fylkesveger, større vassdrag, snaufjellstrekninger m.v.

Villreinnemndene skal gjøre enkeltvedtak der fellingskvoten fastsettes innen 1. mai. Tilsvarende som for elg, hjort og rådyr kan det fastsettes ulikt beskatningstrykk i ulike deler av villreinområdet. Når fellingskvoten legges inn i Hjorteviltregisteret regnes minstearealet for villrein ut automatisk for området/delområdet.

§ 9 Fravik fra minstearealet

Kommunen kan ved tildeling av fellingstillatelser fravike minstearealet for jakt på elg, hjort og rådyr med inntil 50 %. Vedtak om fravik fra minstearealet er et enkeltvedtak og kan gjøres for særskilte vald og for et begrenset tidsrom. Vedtaket skal være begrunnet med ulikheter i artens levevilkår i kommunen, bestandens størrelse og utvikling, den skade viltet volder eller andre ekstraordinære forhold.

Villreinnemnda kan med samme begrensning og begrunnelse vedta å legge ulikt minsteareal til grunn for fordeling av fellingstillatelser mellom vald innen villreinområdet.

Kommunens og villreinnemndas adgang til å fravike det fastsatte/beregnete minsteareal med 50 % (opp eller ned) gjelder kun for beregning av fellingskvoten for de enkelte vald. Det er ikke anledning til å fravike fastsatt minsteareal for å kunne godkjenne områder som ikke tilfredsstillende kravene til minsteareal fastsatt i medhold av § 8. **Direktoratet presiserer at et slikt fravik, er et enkeltvedtak som skal gjelde et bestemt geografisk område og for en bestemt tidsperiode, fortrinnsvis kun ett år. Vedtaket skal begrunnes og kan påklages av partene.**

Vilkårene for fravik framgår klart i forskriftsteksten, og denne bestemmelsen skal være et tillegg til de ordinære virkemidlene for å regulere bestandsstørrelsen.

§ 10 Kvotefri jakt på rådyr og hjortekalv

Kommunen kan etter søknad gi tillatelse til kvotefri jakt på rådyr i vald med et tellende areal som er større enn 20 ganger minstearealet, eller minst 10 000 dekar.

Fylkeskommunen kan etter forslag fra kommunen(e) åpne for kvotefri jakt på årskalv av hjort for nærmere angitte bestandsplanområder. Forutsetningene er at det foreligger godkjent bestandsplan for området og at det omfatter et tellende areal som minst tilsvarer 50 ganger minstearealet.

Tillatelsen skal avgrenses til et nærmere angitt tidsrom innenfor gjeldende bestandsplanperiode.

Innføring av betinget kvotefri jakt på rådyr er et tiltak som øker jaktrettshavernes ansvar for og muligheter i bestandsforvaltningen. Det vil i de fleste tilfeller kreve at jaktrettshavere samarbeider om å organisere store enheter. Store vald er en forutsetning for rettighetshaverbasert, bestandsrettet forvaltning. Kommunen kan ikke innføre kvotefri jakt på rådyr uten at jaktrettshaverne søker om dette for sitt vald. Kriteriene for å få godkjent en slik søknad, er at valdet er godkjent (se § 14) og at arealet tilfredsstillende størrelseskravet i bestemmelsen.

Det gjelder samme krav til slike store enheter som det framgår av bestemmelsen om krav til valdet. Kommunen kan ikke fravike kravet til sammenheng mellom de ulike eiendommer, men kan imidlertid legge større vekt på gevinsten av stor grad av samordning enn kravet til arrondering av arealet.

Kommunen kan trekke godkjenningen tilbake dersom det skjer endringer i valdet eller minstearealet for jakt på rådyr økes slik at godkjenningskriteriene ikke er lenger oppfylt.

Kommunen og rettighetshaverne selv bør ha en løpende evaluering av og sjekk av måloppnåelsen i forhold til utgangspunktet for ordningen for det enkelte område. Det stilles ikke krav i forskriften om at det skal foreligge bestandsplan for å få godkjent kvotefri jakt på rådyr. Det vil likevel være en stor fordel både for jaktrettshaverne og for bestandsforvaltningen at det utarbeides slik plan.

Tilsvarende kan Fylkeskommunen etter forslag fra berørte kommuner åpne for kvotefri jakt på hjortekalv. Initiativet til dette må komme fra rettighetshavere som har godkjent bestandsplan og som tilfredsstiller arealkravet i bestemmelsen. Hensikten med ordningen er å legge til rette for et større uttak av dyr i områder der jaktuttaket anses for lite i forhold til bestandsveksten, og der hvor det er lagt til rette for god organisering på rettighetshavernivå. Det forutsettes at det i bestandsplanen for områder som søker fri avskyting av hjortekalv tallfestes et mål for andel kalv i det totale uttaket, og at dette målet ikke har vært mulig å nå gjennom ordinære virkemidler. Tillatelsen skal avgrenses til ett eller et maksimalt antall år som ikke overstiger gjeldende bestandsplanperiode for valdet. Fylkeskommunen kan trekke tilbake adgangen til kvotefri jakt på hjortekalv dersom vilkårene som lå til grunn for en slik adgang ikke lenger er tilstede.

Selv om det er innvilget kvotefri rådyr- og/eller jakt på hjortekalv, skal valdansvarlig representant rapportere fellingsresultatet til kommunen 14 dager etter endt jakt sesong. (Se § 23).

Krav til og godkjenning av vald og bestandsplanområde

Valdet er definert som den geografiske grunnenheten i forvaltningen som offentlige myndigheter godkjenner for jakt på disse artene. Grunneiernes rettigheter til jakt på hjortevilt er derfor knyttet til valdenheten. Samarbeid mellom grunneierne foregår innenfor valdets grenser. Størrelsen på valdene og valdstrukturen i kommunen er avgjørende for planlegging og beslutninger i samarbeidet og for effektivitet under jakt. For alle parter er det en fordel at valdene omfatter store områder med flere fellingstillatelser. Det gjør det mulig for jaktrettshavere og offentlige myndigheter å forvalte viltet i bestander. Det reduserer også det administrative arbeidet i den offentlige viltforvaltningen. Jaktorganiseringen med inndelingen av et vald i jaktfelt, gjør gjennomføringa av jakta mer fleksibel og effektiv. Jaktrettshaverne kan styre jaktrykket til ønskelige deler av terrenget (bestemte jaktfelt). På den måten øker fellingsprosenten og det blir mulig å gjennomføre en mer presis bestandsforvaltning.

§ 11 Krav til valdet

Valdet skal være sammenhengende og ha en avgrensning og en form som gjør det egnet til jakt på vedkommende viltart eller viltarter. Valdet kan omfatte annet areal enn tellende areal.

a) For elg, hjort og rådyr skal kommunen regne som tellende areal: Skogareal og myr under skoggrensa. Med skogareal menes både produktiv og uproduktiv skog, og både lauvskog og

barskog. For disse artene kan kommunen også godkjenne som tellende areal også andre arealtyper, som naturlig nyttes av vedkommende art. Videre kan kommunen bestemme at områder som er omdisponert slik at arealet ikke naturlig nyttes av vedkommende viltart, ikke skal medtas som tellende areal.

c) For villrein skal villreinnemnda regne som tellende areal: Areal over skoggrensa. Villreinnemnda kan også godkjenne som areal skogområder som brukes regelmessig av villrein. Vann og isbre over 500 dekar skal ikke regnes med. Villreinnemnda kan trekke ut av tellende areal områder som villreinen ikke lenger nytter fordi menneskelig påvirkning har redusert områdenes verdi vesentlig for villrein.

Forskriften fastslår at et vald skal være sammenhengende og ha en avgrensning og en form som gjør det egnet til utøvelse av jakt. Områdets størrelse må minst tilsvare det fastsatte minstearealet for arten.

Kravet om områdets sammenheng, form og avgrensning kan skape enkelte vanskeligheter. Det må utøves et faglig skjønn i noen tilfeller som for eksempel:

- Eiendommer der jaktrettshaveren ikke har stilt sin jaktrett til disposisjon, kan godtas innenfor valdets yttergrenser, men ikke som en del av valdets areal. Dersom en eller flere slike eiendommer deler valdet i to, kan imidlertid ikke valdet betraktes som sammenhengende og det kan dermed ikke godkjennes.
- Eiendommer som kun skilles ved mindre veger, vegkryss etc kan godkjennes som ett vald dersom den/de aktuelle bestander naturlig benytter de berørte eiendommer og at dette gir betydelig gevinst i forhold til å oppnå en bedre bestandsforvaltning. Slik godkjenning skal ikke tillates for å bringe små eiendommer opp i minstearealstørrelsen.

Det er opp til søkeren om valdet skal omfatte andre arealtyper enn tellende areal. Det er hensiktsmessig at valdgrensene følger eiendomsgrenser. Som hovedregel er det arealer som etter Plan- og bygningsloven er regulert som LNF(R)-områder som skal inkluderes, hvilket innebærer at areal som er omregulert fra LNF(R)-område skal trekkes ut av tellende areal. Valdets bruttoareal kan derfor bestå av innmark, trebare uproduktive områder i tillegg til det tellende arealet. Det er imidlertid det tellende arealet kommunen/villreinnemnda skal legge til grunn for godkjenning og kvotetildeling. Fellingstillatelsen er derimot gyldig over hele valdet.

§ 12 Søknad om godkjenning av vald

Søknad om godkjenning av vald skal sendes kommunen eller villreinnemnda innen 15. mai.

Det er ikke anledning til å trekke en eiendom ut av et godkjent eller omsøkt vald etter 15. mai.

Kommunen eller villreinnemnda kan til en hver tid kreve at det fremmes ny søknad om godkjenning av et vald dersom rettighetsforholdene i valdet er uklare eller tellende areal er

endret. Kommunen eller villreinnemnda kan også kreve at de opplysninger som er gitt i søknad bekreftes eller dokumenteres på nytt.

Søknaden skal inneholde følgende opplysninger:

- a) Hvilken art eller arter søknaden gjelder for.*
- b) Kart som tydelig viser grensene for valdet.*
- c) Fullstendig oversikt over de eiendommer (gårds- og bruksnummer) valdet omfatter og den enkelte eiendoms størrelse innenfor valdets grenser.*
- d) Oppgave over tellende areal som ønskes godkjent for den enkelte viltart.*
- e) Skriftlig samtykke fra samtlige jaktrettshavere innen valdet, eller underskrift fra lovlig valgt representant for styre i sameie, allmenning, felles viltområde eller organisert utmarkslag.*
- f) Navn og nøyaktig postadresse for den person som er oppnevnt som valdansvarlig representant, jf § xx. Vedkommende skal underskrive søknaden på vegne av jaktrettshaverne.*

Fristen for å søke om godkjenning av vald er satt til 15. mai. På det tidspunktet skal alle forutsetninger for valdsøknaden være kjent: Minsteareal skal være fastsatt eller beregnet innen 1. mai. Dersom minstearealet er økt slik at et eller flere vald ikke lenger tilfredsstillere arealkravet, vil ikke valdet være godkjent for tildeling av fellingstillatelse det aktuelle året. Med frist til ny søknad 15. mai, skal slike vald ha mulighet til å søke samarbeid med naboeiendommer for å få etablert et vald som tilfredsstillere størrelseskravet. Det er ikke anledning til å trekke en eiendom ut av et godkjent eller omsøkt vald etter 15. mai.

Søker skal dokumentere at rettighetsforholdene i valdet er i orden. Dersom myndighetene oppdager eller blir gjort oppmerksom på dette ikke er i orden, kan ny søknad kreves. Dette skal gjøres av hensyn til enkeltgrunneieres rettssikkerhet. Et slikt krav må ha en klar saklig begrunnelse. Kommunen/villreinnemnda skal ikke kreve ny søknad om valdgodkjenning etter 15. mai dersom det ikke foreligger klar tvil om faktorer som berører rettsforhold i valdet.

Søknadens innhold:

- Det må klart framgå av søknaden hvilken art(er) søknaden gjelder. Hver enkelt grunneier og myndighetene må vite dette. Det er en stor fordel for partene at valdet omfatter flest mulig av de aktuelle artene. Det forenkler arbeidet både for privat og offentlig sektor, og det gir bedre muligheter for en helhetlig ressursforvaltning.
- Grensene skal markeres på kart i en målestokk som klart viser grensene mellom vald.
- Oversikt over eiendommene for å vite om rettighetsforholdene er i orden.
- Opplysninger om tellende areal for behandling av søknaden. Søker er pliktig til å legge fram korrekte opplysninger om dette. Slike opplysninger om det enkelte bruk finnes som regel hos kommunen eller hos Norsk institutt for skog og landskap. Det er viktig at disse opplysningene oppdateres år om annet. Særlig er det viktig at areal som blir omdisponert til annet formål trekkes ut. Arealberegningen skal gjøres på kart, og det skal ikke korrigeres for hellende terreng.

- Skriftlig samtykke fra de enkelte jaktrettshavere, i form av underskrift. Bakgrunnen for dette er viltloven §§ 27, 28, 29, 30 og 31. Søker må kunne dokumentere at underskriftene representerer de enkelte eiendommer/jaktrettigheter på lovlig vis.
- Navn og adresse på valdansvarlig representant overfor kommune og villreinnemnd. Denne personen er kontaktpersonen som myndighetene skal kunne henvende seg til i alle saker som angår valdet.

§ 13 Valdansvarlig representant

Et hvert vald skal ha en representant som er ansvarlig for valdet, og som opptrer på vegne av jaktrettshaverne overfor kommunen eller villreinnemnda i saker som berører valdet. Dersom det har skjedd endringer med valdets grenser, eiendomsforhold eller tellende areal i løpet av siste jaktår, plikter valdansvarlig representant innen 1. april å melde dette til kommunen eller villreinnemnda.

Valdansvarlig representant skal være jaktrettshavernes kontaktperson overfor myndighetene i saker som angår valdet: Godkjenning av valdet, fellingstillatelse, rapportering av fellingsresultat og andre pålegg fra myndighetene mm. De enkelte jaktrettshavere må i god tid gi opplysninger til den valdansvarlige om eventuelle endringer i valdets rettighetsforhold slik at opplysningene kan sendes myndighetene innen 1. april.

Valdansvarlig representant er ikke ansvarlig overfor myndighetene mht selve jaktutøvelsen. Den enkelte jeger er formelt ansvarlig for egne handlinger under jaktutøvelsen. Plikten til å oppnevne og innrapportere en jaktleder er forskriftsfestet i Forskrift 22. mars 2002 om utøvelse av jakt og fangst. Jaktleders navn skal meldes inn til valdansvarlig representant og til kommunen/villreinnemnda

§ 14 Godkjenning av vald

Kommunen godkjenner vald for jakt på elg, hjort og rådyr. Villreinnemnda godkjenner vald for jakt på villrein. Godkjenning av nye vald skal skje innen 15. juni og gjelder inntil det skjer endringer av valdets grenser, eiendomsforhold eller tellende areal som er lagt til grunn for godkjenningen.

Dersom det foreligger tvist om rettighetsforhold som har betydning for godkjenningen av et vald, kan kommunen eller villreinnemnda nekte godkjenning for den aktuelle del av valdet eller hele valdet inntil rettighetsforholdene er avklart.

Kommunen / villreinnemnda skal behandle søknader om godkjenning av vald så fort som mulig, uten unødig opphold. Det er likevel hensiktsmessig å behandle alle årets søknader samtidig for å få en helhetlig valdstruktur i kommunen/villreinområdet. Dette skal skje i perioden fram til 15. juni. Godkjenning av vald er et enkeltvedtak og skal begrunnes, for

eksempel med at søknaden og arealet det søkes om tilfredsstillende alle formelle krav (§§ 11, 12 og 13). Dersom valdet ikke godkjennes, skal det gis en klar begrunnelse. Valdet kan ikke godkjennes dersom kravene i §§ 11, 12 og 13 i denne forskrift ikke er oppfylt. Vedtaket kan påklages av partene, og som parter regnes først og fremst søker og tilstøtende naboer. I særlige tilfeller kan også andre betraktes som part, noe som avgjøres i hvert enkelt tilfelle.

Tvist om rettighetsforholdene er nevnt spesielt som en grunn for å nekte godkjenning. Dette kan gjelde grensetvister, tvister om jaktrettigheter i sameie etc. Avklaring av slike rettighetsforhold må avklares av partene selv eller av rettsvesenet. Jordskifteretten kan i en bruksordning for jakta fastslå hvem som har rettigheter i området og størrelsen på den enkeltes andel.

Dersom det oppstår slike tvister i et allerede godkjent vald, kan kommunen/villreinnemnda ved et enkeltvedtak trekke godkjenningen tilbake og avvente en løsning av tvistesaken.

Der hvor eksisterende valdstruktur (avgrensning, form, størrelse) er til hinder for en rasjonell og effektiv viltforvaltning, bør kommunen i samarbeid med jaktrettshaverne, arbeide for bedre ordninger. At et vald er godkjent, må ikke være til hinder for at det arbeides for bedre løsninger. Spesielt bør jaktrettshavere og kommuner arbeide for at alle eiendommer som naturlig hører med til et forvaltningsområde, blir med i valdet.

Kommunen må utøve skjønn ved godkjenning av vald. Kommunens vurdering av valdets form og avgrensning, må også ta i betraktning at det som hovedregel er store forvaltningsmessige fordeler med store enheter.

§ 15 Vald over kommune- og fylkesgrenser, regionalt samarbeid

Kommunene skal stimulere til og legge til rette for samarbeid mellom jaktrettshavere. Der samarbeidet foregår over kommunegrenser og/ eller fylkesgrenser, skal kommunene bidra til regional, bestandsrettet forvaltning ved godkjenning av vald og ved andre former for samarbeid.

Søknad om godkjenning av vald som berører flere kommuner sendes den kommunen der den største del av det tellende areal ligger. Slike vald godkjennes og forvaltes i samsvar med bestemmelser om minsteareal og jakttid som gjelder i denne kommunen. Denne kommunen tildeler fellingstillatelser og rapporterer fellingsresultatet til statistiske formål.

En av kommunens oppgaver er å stimulere til etablering av hensiktsmessige vald i forvaltningen av hjortevilt. Jaktrettshaverne tar beslutninger om samarbeid. Generell informasjon og økonomiske bidrag fra det kommunale viltfond kan være effektive stimuli i dette arbeidet. Kommune- og fylkesgrenser skal ikke være til hinder for å oppnå hensiktsmessige vald. Vald over kommune- og fylkesgrenser skal tilfredsstillende de generelle krav til sammenheng og arrondering for å bli godkjent (jf. § 11). DN bemerker likevel at

valdene ikke bør være så store i utstrekning, og omfatte så mange eiendommer, at det oppstår vanskeligheter med å følge opp rapporteringsplikt og gjennomføre forvaltningstiltak.

Forvaltningsmyndigheten for vald som strekker seg over flere kommuner, ligger hos den kommunen der den største del av arealet ligger. For at forvaltningssamarbeidet blant jaktrettshaverne og jaktutøvelsen ikke skal møte for mange vansker, er det forvaltningsreglene i myndighetskommunen som gjelder for dette valdet. Fellingsavgiften fra slike vald skal fordeles mellom berørte kommuner i samme forhold som fordelingen av godkjent areal. De berørte kommuner underrettes om tildeling og fellingsresultat. På grunnlag av dette overføres riktig beløp til respektive kommuner. Se § 5 i forskrift 23. mai 2001 om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort.

Kommunen med forvaltningsmyndighet skal rapportere de årlige fellingsresultatene i egen kommune til statistiske formål. Kommunen skal sende en rapport til Hjorteviltregisteret som viser antall fellingstillatelser og antall felte dyr fordelt på alder og kjønn (se kommentar til § 23) samt fordeling på de respektive kommuner.

§ 16 Bestandsplanområde

Bestandsplanområde er et område bestående av flere vald, som har inngått skriftlige forpliktende samarbeidsavtaler om bestandsforvaltningen, og som tilfredsstiller minimumskravene til å få godkjent bestandsplan, jf § 19.

En absolutt forutsetning for etablering av et bestandsplanområde, er at alle berørte rettighetshavere skriftlig skal ha tilsluttet seg dette. Der det er flere enn én rettighetshaver er det tilstrekkelig at valdansvarlig representant forhandler og signerer på vegne av valdet. Det bør imidlertid være kollektiv enighet innen det enkelte vald før tilslutning.

Et bestandsplanområde kan overskride både kommune- og fylkesgrenser, noe som stiller store krav til graden av samhandling, både på rettighetshavernivå og blant berørte kommuner. Berørte kommuner må tilstrebe en mest mulig lik målsetting for utvikling av bestanden innen sine områder, samt sørge for kalibrering av minsteareal og jakttider. Et bestandsplanområde administreres av den kommune som har det største arealet av området. Dersom ingen av de berørte kommuner har minimum 30 % av arealet innenfor bestandsplanområdet, må administrasjonen skje gjennom interkommunalt samarbeid, jf § 4.

Bestemmelsen om bestandsplanområde forventes på sikt å erstatte mange av de såkalte ”storvald”, som i praksis har tilnærmet samme funksjon som et bestandsplanområde, men som ikke er i samsvar med kravet til vald i § 11.

Hjorteviltregister, fellingstillatelse og bestandsplaner.

§ 17 Hjorteviltregisteret

Kommunene og villreinnemndene skal benytte Hjorteviltregisteret som verktøy for å tildele fellingskvoter, rapportere fellingsresultat og legge inn data fra Sett elg og Sett hjort undersøkelser.

Bruk av hjorteviltregisteret sikrer en enhetlig og felles lagring av data, samt at Statistisk sentralbyrå (SSB) lett kan hente ut nødvendige data til statistikkproduksjon. De fleste kommuner med jakt på hjortevilt er allerede brukere av registeret, og for disse vil bestemmelsen ikke innebære noen endringer i forhold til dagens praksis. Kravet om obligatorisk bruk skal sikre et best mulig datagrunnlag for forvaltningen på alle nivå.

§ 18 Fellingstillatelsens gyldighet og fellesjaktavtaler

Godkjente vald tildeles fellingstillatelse uten årlig søknad. Kommunen utsteder og sender fellingstillatelse for elg, hjort og rådyr til valdansvarlig representant. Villreinnemnda utsteder og sender fellingstillatelser og kontrollkort for villrein til valdansvarlig representant. Fellingstillatelse skal være sendt ut innen 15. juni. Fellingstillatelsen gjelder innen godkjent vald.

For villreinjakt og for jakt i bestandsplanområder kan fellingstillatelse gitt til et vald, benyttes på ett eller flere andre vald i villreinområdet/bestandsplanområdet i hele eller en nærmere angitt del av jaktperioden. Dette forutsetter skriftlig fellesjaktavtale mellom de aktuelle vald som viser hvilke vald og hvilke perioder avtalen gjelder for.

Fellingstillatelsen til det enkelte vald er et juridisk dokument som er resultatet av et enkeltvedtak i kommunen eller villreinnemnda. Vald som er godkjent og det ikke har skjedd endringer i, skal motta fellingstillatelsen innen 15. juni. Partene kan påklage vedtaket innen tre uker fra de mottar fellingstillatelsen. Fellingstillatelsens juridiske status tilsier at det i utgangspunktet bare gjelder innenfor valdets grenser.

I villreinforvaltningen og i bestandsplanområder er det ønskelig å kunne tilrettelegge for en effektiv jaktutøvelse i forhold til dyras bevegelser i løpet av jaktperioden. Dette kan i første rekke skje ved at jaktrettshaverne organiserer seg i store vald slik at de selv kan bli enige om å fordele jakttrykket til områder i valdet der dyra oppholder seg.

Effektiviteten av jakta kan også økes ved at det inngås fellesjaktavtaler som tillater at jegerne kan krysse valdgrensene innen et bestemt område på nærmere angitte vilkår. For å ivareta jaktrettshavernes rettigheter til å sette egne vilkår for jakt, jf viltloven § 27, skal slike fellesjaktavtaler være skriftlige. Avtalene må være signert av valdansvarlig eller annen lovlig

valgt representant som har fullmakt fra alle jaktrettshavere i valdet. Avtalene kan være utformet på flere ulike måter.

For en statsallmenning kan fjellstyret inngå fellesjaktavtale med andre vald innenfor området uten at det anses som et vedtak som faller inn under fjellovens § 27 første ledd. En fellesjaktavtale gjelder for ett år om gangen og krever derfor ikke godkjenning (stadfesting) av direktoratet (Fjellevens § 27 tredje ledd). Det vil også være adgang til å la statsallmenningen inngå i et større vald uten slik godkjenning, under forutsetning av at allmenningen opprettholdes som et eget jaktfelt der tildelingen av jaktkort følger fjellovens regler.

§ 19 Bestandsplan og fellingstillatelse for elg og hjort

Kommunene kan godkjenne en flerårig, maksimalt 5 årig, bestandsplan for et vald eller et bestandsplanområde godkjent for jakt etter elg og/eller hjort og som disponerer et areal på minimum 30 ganger minstearealet. Planen skal inneholde målsetting for bestandsutviklingen og plan for den årlige avskytingen i antall, fordelt på alder og kjønn. Planens målsetting skal være i samsvar med kommunens mål, jf § 3, for å bli godkjent.

Når godkjent bestandsplan for et vald eller et bestandsplanområde foreligger, skal kommunen(e) legge denne til grunn for sitt vedtak om fellingskvote sammen med en vurdering av bestandsutviklingen. Vald som inngår i bestandsplanen vil få en samlet tildeling for hele planperioden som valgfrie dyr.

Ved fastsetting av nytt minsteareal i løpet av planperioden, skal kommunen tildele ny fellingstillatelse. Kommunen kan vedta å trekke godkjenningen tilbake og tildele ny fellingstillatelse ved vesentlig uforutsette endringer i bestanden i området eller ved vesentlige avvik fra godkjent bestandsplan, herunder avvik i forhold til årlig planlagt avskyting i antall, kjønn eller alder.

All hjorteviltforvaltning, herunder avskyting, bør skje etter en plan, og kommunen må gjøre vedtak om målsettingen for forvaltningen av hjorteviltet, jf §§ 3 og 4. Dette er et viktig grunnlag for den private planleggingen, og for den offentlige godkjenningen av bestandsplanen.

Bruk av bestandsplan skal være hovedregelen ved forvaltningen av elg og hjort. Det er i første rekke jaktrettshavernes ansvar å planlegge forvaltningen og avskytingen i det enkelte vald. Denne planleggingen kan være resultat av en dialog mellom privat og offentlig sektor da det er knyttet både private og offentlige interesser til hjortevilt. Private interesser kan være opptatt av å maksimere utbyttet av jakta i form av antall dyr, antall kg kjøtt, penger etc. Offentlige myndigheter vil være mer opptatt av å sikre det biologiske mangfold, samt å opprettholde en viltbestand som gir befolkningen opplevelser samtidig som ulemper for trafikk og andre allmenne interesser holdes på et akseptabelt nivå.

Kommunen skal legge til rette for og stimulere jaktrettshaverne til å lage planer for en god, målrettet bestandsforvaltning. Planen kan enten være bestandsplan for ett vald (§ 2) eller for

flere vald som inngår et forpliktende samarbeid (bestandsplanområde). Kommunene kan etter søknad benytte midler fra det kommunale viltfondet til å bidra til etablering av gode planer.

Når jaktrettshaverne ønsker å få godkjent en bestandsplan og oppnå den rettsvirkning dette medfører, skal det sendes en søknad sammen med den ferdig utarbeidede bestandsplanen. Kommunen skal påse at slike planer er faglig tilfredsstillende og at de holder de formelle krav som stilles, før de behandler saken og eventuelt godkjenner planen.

Myndighetene skal påse at planens målsetting, og den planlagte avskytningen, er i samsvar med det kommunen har vedtatt. Måloppnåelsen i planen skal løpende evalueres i forhold til de overordna målsettinger som kommunen har vedtatt for sitt område. En god og dynamisk oppfølging av slike planer vil gi kommunen bedre styring med hva som er den reelle utvikling av hjorteviltbestandene. En aktiv bruk av Hjorteviltregisteret vil på en enkelt måte sikre tilstrekkelig innsikt fra kommunen sin side.

Planperiodens lengde kan maksimalt være 5 år. I de fleste tilfeller er det svært vanskelig å planlegge utviklingen av en bestand i en så lang periode. Både jaktrettshaverne og kommunene må vurdere planperiodens lengde i forhold til faren for uforutsette endringer i bestanden, og sørge for en løpende vurdering av planen i forhold til målsettingene.

Det er satt et minimumskrav til bestandsplanområdets størrelse på 30 ganger minstearealet. Det ligger i begrepet bestandsplan at det krever en viss størrelse for et område for å være i stand til å ha en reell påvirkning på en bestand. Likeledes har det tidligere vært eksempler på godkjente bestandsplaner som omfatter svært få fellingstillatelser, noe som er lite forenlig med reell bestandsforvaltning.

Eksempel på bruk av bestandsplanverktøyet:

Hjortebestanden i en kommune medfører betydelige skader på fruktneringen i deler av kommunen og antall kollisjoner mellom hjort og bil er et sikkerhetsproblem i det samme området. Kommunen har gjennom sin plan en målsetting om å redusere hjortebestanden i de belasta deler av kommunen. Da kan ikke kommunen godkjenne en bestandsplan for det samme området med målsetting om å øke bestandsstørrelsen. Planen må gjenspeile på hvilken måte denne skal bidra til å nå målsettingene for bestandsutviklingen i regionen og kommunen, og den må vise klart hvordan avskytningen er planlagt fordelt på ulike kjønns-/aldersskategorier for hvert år.

For å løse utfordringer med beiteskader og liknende problemstillinger, kan jaktrettshaverne i en bestandsplan legge til grunn regelen om fravik fra det godkjente minsteareal (§ 8) for ett eller flere år i planperioden. Kommunen skal ved godkjenningen vurdere bruk av denne bestemmelsen dersom det er behov for det.

Kommunens godkjenning/avvisning av en slik plan er enkeltvedtak som kan påklages av partene. Det er derfor viktig at vedtaket begrunnes. Begrunnelsen for avslag kan være at

planen ikke tar nødvendig hensyn til den kunnskap som finnes om den lokale bestanden, at usikkerheten i grunnlagsdataene er for store osv. Et avslag kan gjelde hele eller deler av planen, for eksempel kan kommunen godkjenne planen for første del av perioden, eks. 2 av 4 år. En godkjenning medfører at kommunen tildeler valdet samlet fellingstillatelse for den del av planperioden som godkjennes.

Dersom viktige bestandsmessige forutsetninger for planens godkjenning ikke lenger er til stede, spesielt hvis minstearealet i kommunen må endres pga betydelige forandringer i bestandsstørrelse, **skal** planen justeres og kommunen gi ny fellingstillatelse for gjenværende del av planperioden.

Dersom det oppstår andre vesentlige avvik fra planen og dens forutsetninger, kan kommunen vedta å trekke godkjenningen tilbake. Kommunen skal da tildele fellingstillatelse etter ny plan eller i samsvar med § 21 hvis jaktrettshaverne ikke fremmer søknad om godkjenning av ny plan.

I denne sammenheng gjelder det avvik fra det planlagte årlige totalantallet dyr og antallet av de ulike kategorier. Hva som er vesentlige avvik i denne sammenheng kan ikke defineres eksakt, men det vil være opp til den enkelte kommune å utvise et skjønn i forhold til avvikets omfang målt opp mot planens og kommunens mål. Generelt er det slik at en "underbeskatning" i forhold til planlagt årlig kvote er normalsituasjonen. "Overbeskatning" i forhold til planlagt, både i antall totalt eller for en spesifikk kjønns- eller alderskategori vil ha større konsekvenser i forhold til planens måloppnåelse. Avvik i størrelsesorden 10-15% vil normalt måtte regnes som vesentlige i en slik sammenheng.

§ 20. Bestandsplan for villrein

Villreinnemnda kan godkjenne en flerårig, maksimalt 5-årig, bestandsplan for villreinområdet. Bestandsplanen skal for hele planperioden inneholde målsettinger for bestandsstørrelse og -utvikling, årlig avskytningsplan fordelt på alder og kjønn, oversikt over hvilke bestandsdata som skal samles inn og hvilke tiltak som er planlagt gjennomført.

Når godkjent bestandsplan for villreinområdet foreligger, skal villreinnemnda legge denne til grunn for sitt årlige vedtak om fellingskvote sammen med en vurdering av bestandsutviklingen. Vald som har gitt skriftlig tilslutning til den godkjente bestandsplanen kan få tildelt den årlige fellingstillatelsen som valgfrie dyr. Øvrige vald tildeles fellingstillatelse etter § 21.

Ved vesentlige avvik fra godkjent bestandsplan, eller ved vesentlige, uforutsette endringer i bestanden i løpet av planperioden, kan villreinnemnda beslutte at ny bestandsplan må utarbeides

Bestemmelsen forutsetter at villreinutvalget, som er jaktrettshavernes og grunneiernes organ, utarbeider forslag til bestandsplan for hele villreinområdet, som sendes villreinnemnda for godkjenning. Et viktig punkt i forbindelse med utarbeiding av planer er at det organiseres gode prosesser for medvirkning fra de ulike aktørene, slik at det kan skapes et godt forankret eierforhold til planen. Bestandsplanen skal være det viktigste grunnlagsdokumentet i kontakten mellom det offentlige som viltforvaltningsmyndighet og de private aktører ved jaktrettshaverne og grunneierne. Villreinnemnda vil ha en viktig rolle i å motivere og stimulere til at det utarbeides gode bestandsplaner innenfor alle villreinområder nemnda har forvaltningsansvar for. Det bør etableres en god dialog mellom nemnda og villreinutvalget også i planutviklingsfasen. Fylkesmennene bør også involveres i en slik dialog, blant annet med sikte på å medvirke til at nasjonale målsettinger blir ivaretatt. Fylkesmennene og de to informasjons- og kompetansesentrene for villrein kan også gi råd og veiledning i forbindelse med planarbeidet.

Det forutsettes at bestandsplanene skal være flerårige, og at perioden settes til maksimalt 5 år. Forvaltningen av bestand, beiter og leveområder innenfor et villreinområde må ha et langsiktig perspektiv. Samtidig er det viktig å kunne justere kursen underveis i forhold til måloppnåelsen, og at det eventuelt kan fastsettes nye mål dersom utviklingen skulle tilsi det. I annet ledd er det fastsatt minimumskrav til hva en bestandsplan skal inneholde. Utover dette, er det naturlig at planen også omfatter retningslinjer for blant annet årlig rapportering og opplegg for rullering av bestandsplanen. Videre er det ønskelig at også mål og tiltak knyttet til arealforvaltningen i området tas med. Dette vil kunne gi et mer forpliktende dokument for villreinutvalget og jaktrettshaverne, som i de fleste tilfeller også representerer grunneierinteressene med den påvirkning og innflytelse disse har i forhold til arealdisponeringen i villreinområdet.

Villreinnemnda skal fastsette en årlig fellingskvote for villreinområdet innen 1. mai i tråd med forskriftens § 6, selv om det foreligger en flerårig godkjent bestandsplan. Fellingskvoten fastsettes med bakgrunn i den godkjente bestandsplanen som et sentralt styringsdokument, supplert med blant annet fellingsstatistikk og resultater fra årlige kalvetellinger, strukturtellinger og minimumstillinger der slike foreligger. Normalt vil villreinutvalget fremme et forslag til årets fellingskvote overfor villreinnemnda med bakgrunn i bestandsplanen og sin vurdering av bestandsutviklingen. Villreinnemnda fatter kvotevedtak og tildeler fellingstillatelse til valdene.

Bestemmelsen stiller ingen krav om at villreinområdet må være organisert som ett vald for at den årlige kvoten kan tildeles som valgfrie dyr. Når det foreligger en godkjent bestandsplan, kan vald som har gitt sin forpliktende tilslutning til planen få tildelt den årlige fellingstillatelsen til valdet som bare valgfrie dyr. Bestandsplanen og den avskytningsprofil som der er godkjent, vil da fungere som en bindende avtale mellom villreinnemnda og rettighetshaverne om målretting av avskytingen. Det kreves at det enkelte vald dokumenterer skriftlig sin tilslutning til planen for en angitt planperiode overfor

villreinnemnda. Andre vald tildeles fellingstillatelse med målrettet avskyting etter forskriftens § 21.

Ingen har noe rettskrav på tildeling av valgfrie dyr, og villreinnemnda kan i stedet tildele fellingstillatelse etter § 21 til enkeltvald eller til hele villreinområdet dersom avskytningsplanen ikke følges som forutsatt. En forutsetning for tildeling av valgfrie dyr må være at det aktuelle valdet har en fellingskvote som kan gjenspeile bestandsplanens kjønns- og aldersfordeling.

Uforutsette endringer i bestanden kan tilsi at det er nødvendig å justere jaktuttaket og/eller avskytningsprofilen i bestandsplanen, og villreinnemnda kan da vedta at ny bestandsplan må utarbeides. I dette ligger at nemnda etter en samla vurdering har funnet at jaktuttakets størrelse og sammensetning i bestandsplanen ikke lenger er forenlig med vedtatt utvikling av bestanden. Normal prosedyre vil da være at fellingstillatelse tildeles etter § 21 inntil revidert bestandsplan er godkjent.

Begrepet "vesentlige avvik fra godkjent bestandsplan" er ikke entydig definert, men det tilligger villreinnemndas myndighet og skjønnsrom å vurdere den årlige avskyting i forhold til de fastsatte mål, jf også kommentarene til § 19. Dersom bestandsplanen endres i løpet av planperioden må ny skriftlig tilslutning gis fra valdet dersom kvoten skal tildeles som valgfrie dyr.

Dersom villreinnemnda av faglige eller juridiske grunner ikke finner å kunne godkjenne bestandsplanen slik den er foreslått av villreinutvalget, skal planen sendes tilbake til villreinutvalget for omarbeiding på de punktene som nemnda ikke kan godta. Villreinnemnda bør i slike tilfeller gjennomføre en dialog med villreinutvalget, der hovedansvarlig fylkesmann eller andre veiledningsinstanser også gjerne kan bringes inn. Etter ny behandling i villreinutvalget sendes den omarbeidede planen på nytt til godkjenning i villreinnemnda. Dersom villreinnemnda fortsatt ikke finner å kunne godkjenne planen, kan villreinutvalget påklage dette til direktoratet. Klagen sendes om villreinnemnda på vanlig måte. Direktoratet kan som i andre klagesaker gi klager helt eller delvis medhold eller avvise klagen. Dersom klagen avvises, fastsetter villreinnemnda den årlige fellingskvoten og tildeler fellingstillatelse etter § 21 i tråd med målsettinger om bestandsstørrelse og -utvikling som villreinnemnda finner faglig forsvarlig i samråd med hovedansvarlig fylkesmann og direktoratet

§ 21 Målrettet avskyting

Som alternativ til bestemmelsene i §§ 19 og 20 kan kommunen eller villreinnemnda pålegge målrettet avskyting ved å fordele fellingskvoten på et bestemt antall av definerte kjønns- og aldersgrupper. Fellingstillatelsen skal da være utfylt etter følgende alternativer:

For elg:

Kalv (1/2 år), voksne hunndyr (1 1/2 år og eldre), voksne hanndyr (1 1/2 år og eldre).

For hjort:

Kalv (1/2 år), voksne hunndyr (1 1/2 år og eldre), spissbukk, og voksne hanndyr (2 1/2 år og eldre).

For villrein:

Kalv (1/2 år), simle (1 1/2 år og eldre), simle/ungdyr (simle 1 1/2 år og eldre eller bukk 1 1/2 år), valgfritt dyr

For alle artene gjelder at kalv kan felles i stedet for voksne dyr av begge kjønn.

Kommunene/villreinnemndene kan ikke pålegge målrettet avskyting av rådyr ved å fordele fellingskvoten på definerte kjønns- og aldersgrupper.

Dersom jaktrettshaverne ikke utarbeider og legger fram bestandsplan er bestandsforvaltningen regulert av bestemmelsene i § 21 om målrettet avskyting. Det samme gjelder for villreinvald som ikke har gitt sin tilsutning til bestandsplan for villreinområdet (§ 20). Kommunen kan for elg og hjort ikke benytte kategorien valgfrie dyr når tildeling skjer etter § 21 målrettet avskyting. Villreinnemnda kan benytte kategorien valgfrie dyr også ved tildeling etter denne bestemmelsen, og dette omfatter da voksen bukk (2 1/2 år eller eldre) og alle andre kategorier dyr.

Når det gjelder den prosentvise fordeling av de ulike kjønns- og alderskategoriene, må det bestemmes ut fra målsettingen med forvaltningen av disse viltartene og den detaljerte kjennskapen til bestandens sammensetning kommunen/villreinnemnda har. Dersom kommunen praktiserer ulik prosentfordeling til vald innen kommunen, skal det begrunnes ut fra ulik bestandssituasjon og/eller ulik målsetting innenfor kommunen.

Kommunen/villreinnemnda bør ut fra hensynet til likeverdig behandling av valdene, sørge for at alle vald - også ettdyrsvald - over tid får en rimelig tildeling av de ulike kategorier på fellingstillatelsen. Dersom det viser seg at det over flere år er et systematisk skjevt forhold mellom kvoten og avskytingen, f eks ved at kalvekvotene utnyttes for lite, finner direktoratet det rimelig at dette kan rettes opp ved økte kalvekvoter i den videre tildelingen.

På tilsvarende måte som for elg og hjort, er det for villrein en forutsetning at alle kategorier dyr i paragrafens alternativer skal tildeles hvert år. For villrein er det imidlertid ikke nødvendig å tildele både simle og simle/ungdyr. I mange områder er ungbukk (1 1/2år) og simle så like at det ikke er rimelig å kreve at jegerne skal kunne skille mellom disse. Forvaltningsmessig har det dessuten vist seg at ordningen fungerer tilfredsstillende. Alternativt til dette kan kvoten tildeles på gruppene kalv, simle og valgfrie dyr. Dette bør bare gjøres i områder der simlene skiller seg klart ut fra 1 1/2-års bukker.

Unntak fra regelen om at alle kategorier dyr skal tildeles, kan i gjøres særlige tilfeller hvis det i et område har oppstått en svært skjev kjønns- og aldersfordeling i bestanden (f eks en svært lav andel hanndyr). Slikt vedtak må begrunnes særskilt.

Fellingstillatelsen fra kommunen/villreinnemnda er å betrakte som et eksklusiv rett gitt til jaktrettshaverne med hjemmel i denne forskrift, og felling av andre dyr enn det fellingstillatelsen lyder på, kan medføre straffeansvar.

Jaktrettshaverne har anledning til selv å knytte andre vilkår til bruken av tildelt fellingskvote, eksempelvis i store og små bukker etter gevirutforming. Brudd på slike private vilkår vil ikke medføre administrative eller strafferettslige reaksjoner fra det offentliges side.

§ 22 Kontrollordninger for villreinjakt

For hver villrein som tillates felt, sender villreinnemnda et kontrollkort til valdansvarlig representant. Kortet utformes av direktoratet og skal vise hva slags kategori dyr fellingstillatelsen gjelder for og hvilket vald fellingstillatelsen gjelder på. Kortet skal festes til det felte dyret. Felte dyr eller kjøtt skal være merket med riktig utfylt kontrollkort før transport fra fellingssted starter eller når det etterlates i terrenget over natten.

Sei nest 14 dager etter jaktas slutt skal valdansvarlig representant sende alle kort med utfylt fellingsresultat til villreinnemnda.

Kontrollkortet er et viktig hjelpemiddel i forvaltningen da det sikrer en god, sikker rapportering av fellingsresultatet. Kortet skal fylles ut med den type dyr som tillates felt. Se § 21, fjerde ledd: ”Kalv (½ år)”, ”simle (1 ½ år og eldre)”, ”simle/ungdyr (simle 1 ½ år og eldre eller bukk 1 ½ år)” eller ”valgfriddt dyr”. Dersom vilkårene er til stede og det foreligger godkjent bestandsplan etter § 20, skal alle kortene fylles med ”valgfriddt dyr”.

Når villreinnemnda har fastsatt årets fellingskvote 1. mai, legges dette inn i hjorteviltregisteret. Dette innebærer også automatisk bestilling av kontrollkort. Siste frist for innlegging av fellingskvote i hjorteviltregisteret er 10. mai. Riktig antall kontrollkort skal da være villreinnemndene i hende i god tid før kortene skal være sendt til valdansvarlig representant, 15. juni.

Felt villrein skal merkes med kontrollkortet for å vise at det er lovlig felt. Når jakta er slutt skal jeger sende kontrollkortet til jaktrettshaverne v/valdansvarlig representant. Valdansvarlig representant skal samle alle kort utstedt for valdet, både brukte og ubrukte kort, og sende disse til villreinnemnda innen 14 dager. Opplysningene på fellingsrapporteringskjemaet og de mottatte kontrollkortene legges til grunn for innkreving av fellingsavgiften. Dersom kontrollkort ikke leveres inn, gir ikke forskriften hjemmel for å kreve inn fellingsavgift for disse.

Pålegget om innsending av kontrollkort er rettet både mot jegerne og valdansvarlig representant. Manglende innsending er brudd på forskriftens bestemmelser, og det er ingen andre sanksjonsmuligheter enn § 26 viser. Villreinnemnda kan ikke nekte fellingsstillatelse påfølgende år selv om kort ikke er innlevert. Unnlatelse av innlevering av kontrollkort kan føre til straff, jf viltloven § 56, og politiet bør derfor informeres om manglende rapportering.

§ 23 Rapportplikt

For elg, hjort, rådyr og villrein skal valdansvarlig representant rapportere årlig fellingsresultat på fastsatt skjema til kommunen eller villreinnemnda innen 14 dager etter jaktas utløp. Kommunen og villreinnemnda skal innen 30 dager etter siste jakt dag rapportere dette for statistisk bruk gjennom Hjorteviltregisteret.

Direktoratet, fylkesmannen, fylkeskommunen, kommunen og villreinnemnda kan hver for seg eller i fellesskap pålegge jegerne og/eller jaktrettshaverne å rapportere opplysninger om viltbestanden i sitt jaktfelt og å samle inn kjever, kjønnsorganer og lignende til analyse og bruk i forvaltningen.

Den årlige rapporteringen av fellingsresultatet er viktig for å kunne gjennomføre en god viltforvaltning. Det er viktig at de felte individers alder og kjønn blir riktig registrert for å kunne forutsi bestandens videre utvikling i området. Rapportering skal skje gjennom Hjorteviltregisteret og rapportene skal inneholde de felte dyrenes virkelige alder.

Aldersbestemmelsen gjøres ved å vurdere utviklingen av tenner i underkjeven. Valdansvarlig representant skal påse at rapportene er riktige og sende skjemaet til kommunen/villreinnemnda innen 14 dager.

Pålegget om rapportering av fellingsresultat er rettet mot valdansvarlig representant. Manglende innsending er overtredelse av bestemmelsen. Kommunen eller villreinnemnda bør sende skriftlig purrebrev til vald som ikke rapporterer, og hvis rapportering unnlates gjentatte ganger, skal dette rapporteres til politimyndighet. Det er ingen andre lovlige reaksjonsmuligheter fra myndighetenes side enn straff. Forvaltningsmyndighetene kan ikke nekte fellingsstillatelse påfølgende år selv om fellingsrapport ikke er innlevert. Kommunen kan derimot avslå søknad eller trekke tillatelse tilbake fra vald som ønsker kvotefri jakt på rådyr, dersom rapportering av forrige års fellingsresultat ikke kom inn til pålagt tidspunkt. Disse vald har likevel rett til å få fellingsstillatelse på ordinær måte.

For å gjennomføre en mer presis forvaltning av hjorteviltet, er det behov for å vite mer om bestandens størrelse og sammensetning enn det fellingsresultatet viser. Innsamling og systematisering av jegerens observasjoner under jakta gjennom sett elg/sett hjort- skjema er et av de viktigste bidrag til en kunnskapsbasert forvaltning av de lokale viltbestander. Lokale

myndigheter og jaktrettshaverne har meget stor nytte av dette materialet, som ivaretas i Hjorteviltregisteret, jf § 17. Alle data i registeret er tilgjengelig for enhver. Det er kun innlegging av data som krever innlogging og slik adgang kan gis til kommuner og andre etter registrering.

Avsluttende bestemmelser

§ 24 Klageadgang

Enkeltvedtak fattet med hjemmel i denne forskrift kan påklages i samsvar med reglene i forvaltningsloven. Klageinstans for vedtak fattet av kommunen er fylkesmannen, klageinstans for vedtak fattet av villreinnemnda er direktoratet og klageinstans for vedtak fattet av fylkeskommunen er fylkestinget.

Klageadgangen på enkeltvedtak gjelder alle vedtak som gjelder bestemte enkeltpersoners eller befolkningsgruppers rettigheter eller plikter. Klagefristen er 3 uker fra tidspunktet parten mottar vedtaket. Klagen skal stiles til klageorganet, men sendes det organet som fattet vedtaket det klages på. Forvaltningsorganet som fatter vedtaket, skal behandle klagen først. Dette organ kan omgjøre sitt første vedtak og gi klager rett. Da er saken ferdig. Dersom dette organet ikke omgjør hele eller deler av vedtaket, skal klagen sammen med forvaltningsorganets behandling, sendes til klageinstansen, dvs fylkesmannen for kommunens vedtak eller direktoratet for vedtak i villreinnemnda.

Forvaltningsorganet som gjør slike enkeltvedtak, skal alltid gjøre partene kjent med klageadgangen og klagefristen.

§ 25 Dispensasjon

Direktoratet for naturforvaltning kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i denne forskrift.

I spesielle tilfeller kan Direktoratet for naturforvaltning gi dispensasjon fra bestemmelser i denne forskrift. Ingen andre, verken kommune eller fylkesmann, er gitt denne dispensasjonsadgangen.

§ 26 Straff

Overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskrift straffes etter straffereglene i viltloven § 56.

Alle overtredelser av viltlovens bestemmelser og forskrifter gitt med hjemmel i viltloven, er underlagt offentlig påtale. Dette vil si at så snart politiet har fått melding om en ulovlig handling, plikter politiet å vurdere om det er grunnlag for å reagere med straff.

En av kommunens/villreinnemndas oppgaver som offentlig forvaltningsorgan er å påse at viltlovens bestemmelser med forskrifter blir overholdt. Dette gjelder også pålegg gitt av kommunen/villreinnemnda i medhold av lov eller forskrifter. Overtredelse av slike pålegg er straffbare etter viltlovens bestemmelser. Direktoratet gjør oppmerksom på at uaktsomme overtredelser også er straffbar, jf viltlovens § 56. Kommunens eller villreinnemndas reaksjon på overtredelse av pålegg om målrettet avskytning, skal derfor være underretning til politi eller lensmann. Det er påtalemyndigheten og domstolene og ikke forvaltningsorganet som er rette vedkommende til å vurdere om straffbarhetsbetingelsene foreligger.

Innen hjorteviltforvaltningen er det særlig to former for overtredelser som lokale forvaltningsorganer aktivt bør gjøre noe for å motvirke. Dette gjelder uforsvarlig jaktutøvelse (sikkerhet og dyrevern) og felling av dyr ut over lovlige kvoter. Det sist nevnte forhold kan ofte ha form av regulær krypskyting i organiserte former med vinningsmotiv. I slike saker bør kommunene ta kontakt med fylkeskommunen og politimyndighet eller Statens naturoppsyn for å få til et målrettet samarbeid.

I mer ordinære saker som går på feilskytinger, - felling av andre typer dyr enn fellingstillatelsen lyder på (jfr § 21), vil direktoratet anbefale at forvaltningsorganet avgir en uttalelse til politiet når de sender sakene over for strafferettslig vurdering. Vi tenker her på forhold som kan avklare om det dreier seg om såkalte hendelige uhell. Forvaltningsorganet bør i så fall gi sitt syn til kjenne overfor politiet. Et eksempel kan være felling av et lite 1,5 års dyr når fellingstillatelsen gjaldt kalv.

Felling av annet dyr enn det viltmyndighetenes tillatelser tilsier, dvs annet kjønn / alder eller flere dyr, anses som ulovlig felt vilt. Dyret (dyrene) eller verdien av disse tilfaller kommunen. Dette er uavhengig av utvist straffeskyld, med andre ord skal inndragning skje uavhengig av politiets behandling av forholdet, også om det dreier seg om såkalte hendelige uhell. Ulovlig felt vilt skal ikke tilfalle det jaktlag eller den person som har vært med på fellingen.

Er derimot fellingen foretatt av andre enn den jaktberettigede, kan dyret overtas av den jaktberettigede mot fradrag i hans kvote. Han har imidlertid ikke krav på dette, og heller ikke noen annen har krav på å få overta ulovlig felt vilt. Dette er en sak som avgjøres av kommunen i hvert enkelt tilfelle. Dyr ulovlig felt av den jaktberettigede skal belastes kvoten for vedkommende vald, og dyret eller verdien av dette, inndras til inntekt for kommunen.

Dersom det ulovlig felte dyret allerede er partert og eventuelt fordelt, kan kommunen ved brev til valdansvarlig representant, kreve inn verdien av dyret.

Det er grunn til å minne om at hele dyret i prinsippet er kommunens eiendom. Det betyr at eventuelt også gevir kan inndras og disponeres av kommunen.

Forføyninger etter viltlovens § 48 er ikke å anse som straff. Kommunens reaksjoner i så måte, er resultat av et enkeltvedtak og kan påklages etter vanlige regler. Fylkesmannen er klageinstans.

§ 27 Ikrafttreden

Forskriften trer i kraft 1. januar 2012. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 2.april 2002 nr 314 om forvaltning av hjortevilt og bever.

UTKAST

UTKAST